

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi,
Ondokuz Mayıs University Journal of Women's and Family Studies

e-ISSN: 2791-6871, OKAD December 2022, 2 (2): 337-358

Ev Kadınlarının Yaşadıkları Aile İçi Problemler Üzerine Nitel Bir Araştırma

A Qualitative Research on Domestic Problems
Experienced by Housewives

Kübra YEŞİLSOY¹, Berre Sena ARSLANOĞLU²

¹Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Ana Bilim Dalı, Sakarya
• kyesilsoy@hotmail.com • ORCID > 0000-0003-3913-9635

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kadın ve Aile Araştırmaları, Samsun
• berre137@gmail.com • ORCID > 0000-0002-8520-9270

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 3 Haziran / June 2022

Kabul Tarihi / Accepted: 16 Kasım / November 2022

Yıl / Year: 2022 | **Cilt – Volume:** 2 | **Sayı – Issue:** 2 | **Sayfa / Pages:** 337-358

Atıf/Cite as: Yeşilsoy, K. ve Arslanoğlu, B. S. "Ev Kadınlarının Yaşadıkları Aile İçi Problemler Üzerine Nitel Bir Araştırma"
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi 2(2), Aralık 2022: 337-358.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Kübra YEŞİLSOY

EV KADINLARININ YAŞADIKLARI AİLE İÇİ PROBLEMLER ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

ÖZ:

Amaç: Bu çalışmanın amacı, ev kadınlarının yaşadıkları aile içi problemleri ve bu problemlerin ev kadınlarındaki fiziksel ya da psikolojik etkilerini değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışma yöntemi olarak nitel araştırma türü olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Samsun'da ikamet eden, ekonomik kazanç getiren herhangi bir işte çalışmayan 25-48 yaş aralığındaki 27 ev kadını oluşturmaktadır. Örnekleme yöntemi olarak kartopu tekniği kullanılmıştır. Veriler, kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış soru formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan 27 kadının çoğu aile arasındaki problemlerden dolayı stres yaşadığını belirtmiştir. Aile üyeleri arasındaki en önemli problem ise eş ile yaşanan olumsuz durumlardır. Stres yaratan diğer nedenler arasında maddiyat, sağlık problemleri, ev işleri ve emeklerin karşılıksız kalması vardır. 27 katılımcıdan 22'si stres yaşadığı durumdan fiziksel olarak etkilendiğini belirtmiştir. Bu fiziksel etkiler çoğunlukla baş ağrısı, mide bulantısı ve yorgunluktur. Ev kadınlarının stres yaşadığı durumlar sonrası genellikle mutsuz oldukları görülmüştür. Diğer önemli bir bulgu ise 27 katılımcıdan yalnızca 5'inin kendini yetersiz hissetmediğidir. 22 katılımcı farklı nedenlerden dolayı kendini yetersiz hissettiğini belirtmiştir.

Sonuç: Aile hayatının düzeni ve sürekliliği için kilit rolde olan ev kadınlarını, psikolojik olarak ev işlerinden ziyade aile üyeleri arasındaki problemler ve emeklerinin görülmemesi yıpratmaktadır. Stres yaratan durumlar zaman zaman ev kadınlarının yetersiz hissetmelerine sebep olmaktadır. Sorumluluklarını yerine getirdiğini düşünen katılımcılar kendilerini yetersiz hissetmemektedirler.

Anahtar Kelimeler: Ev Kadınları, Aile İçi Problemler, Aile.

A QUALITATIVE RESEARCH ON DOMESTIC PROBLEMS EXPERIENCED BY HOUSEWIVES

ABSTRACT

Purpose: The aim of this study is to evaluate the problems experienced by housewives residing in Samsun and the physical or psychological effects of these problems on housewives.

Method: The case study design, which is a type of qualitative research, was used as the study method. The sample of the study consists of 27 housewives between the ages of 25-48 who reside in Samsun and do not work in any job that brings economic gain. The snowball technique was used as the sampling method. Data were collected through a personal information form and a semi-structured questionnaire. Descriptive analysis method was used in the analysis of the data.

Findings: Most of the 27 participants who participated in the study stated that they experienced stress due to problems between the families. Other stressors include finances, health problems, household chores and unrequited efforts. Twenty-two of the 27 participants stated that they were physically affected by the stressful situation. These physical effects are mostly headache, nausea and fatigue. It has been observed that housewives are generally unhappy after situations in which they experience stress. Another important finding is that only 5 out of 27 participants did not feel inadequate. 22 participants stated that they felt inadequate for different reasons.

Conclusion: Housewives, who play a key role in the order and continuity of family life, are psychologically worn out by the problems between family members and the absence of their efforts, rather than their housework. Stressful situations sometimes cause housewives to feel inadequate. Participants who think that they fulfill their responsibilities do not feel inadequate.

Keywords: *House Wife, Family Problems, Family.*

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski olan aile kurumu geçmiş ve günümüz arasında değişime uğramış, uğramaya da devam etmektedir. Toplumun aile kavramına bakış açısı ve ailenin toplumdaki öneminin zaman içinde değişimi özellikle kentleşme ile birlikte hız kazanmıştır. Aile kurumu süreç içinde değişime uğrasa da ailenin

toplumdaki işlevi aynı kalmaktadır. Toplumun en küçük ve en işlevsel yapılarından olan aile kurumunun soyu devam ettirmenin yanında bireylerin ilk ve en önemli eğitimi aldıkları yerdir (Görgün Baran, Özcan Demir ve Ulusoy, 2005: 62). Aile; bireyin bir ilişkinin içinde olmayı tecrübe ettiği sosyal ortamdır (Kasatura, 2019) ve gerek bireysel gerek toplumsal açıdan kişi üzerinde önemli rol oynayan toplumun en küçük birimidir (Deniz ve Göller, 2017).

Modernleşme süreci, kentleşme, bilgi çağı gibi sosyo-ekonomik dönüşümlerin beraberinde getirdiği farklı yaşam tarzları; geleneksel aile kurumu modelinde birtakım değişimler meydana getirmektedir (Turgut, 2017: 93). Geleneksel aile modelinde kadın, ev işleri ve ev düzeninden sorumlu iken modernleşme ile birlikte çalışma hayatına katılımında artış gözlemlenmektedir. Bu artış, kamu ve özel sektörde istihdam olanaklarının genişlemesine ve kadınların erkeklere göre daha ucuz iş gücü olarak görülmesine sebep olmuştur. Kadınların istihdamı günden güne artış gösterse de Türkiye’de kadının iş hayatına katılımı, Avrupa ülkelerine göre geridedir (Sağlık ve Çelik, 2018). 2021 Ocak verilerine göre kadınların işgücüne katılım oranı %31,5 olup (Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2021) %68,50’si ise farklı sebeplerden dolayı iş gücüne katılım sağlayamamaktadır. TÜİK’e göre; kadınların iş gücüne katılım sağlayamamalarındaki en büyük nedenin ev işleri olduğu ve evli kadınların istihdamlarının bekar kadınlara göre daha düşük olduğu görülmektedir. Ev kadınlarının bir evdeki her türlü işin sorumluluğunu alması ve evdeki düzenin işleyişini sağlaması ‘toplumsal yeniden üretim’ olarak adlandırılmaktadır. Kadınların ev içindeki düzeni sağlamaya ve yürütmeye harcadıkları bu karşılıksız emek, toplumsal cinsiyet rolleri ile açıklanabilmekte ve ataerkil bir kültürün mirası olarak ev işleri kadının görevleri olarak nitelendirilmektedir (Etiler, 2015: 38).

Aile bireylerinde toplumsal cinsiyet rollerinin yansımaları sıklıkla görülebilmektedir. Toplumsal cinsiyet; bireyin doğduğu andan itibaren, biyolojik cinsiyetten bağımsız toplumun, kültürün ve çevrenin ona yüklediği her türlü davranış ve tutumdur (Vatandaş, 2011: 30). Kadın ve erkeğe toplumsal cinsiyet bağlamında yüklenen rollerin özellikle geleneksel aile yapısında görüldüğü düşünülmektedir. Bir ailede kadının ev işinden, çocukların bakımından, temizlik ve yemekten sorumlu olması; erkeğin ise çalışıp eve para getiren konumda olması geleneksel aile kurumunu belirleyen faktörler arasındadır (Erdoğan, 2016: 144). Toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel değişim sürecinde toplumsal cinsiyet kavramına bakış açısı değişmekte, aile kurumunda da bu rollerin aynı kalmamasına yol açmaktadır.

İçinde bulunduğumuz kültürde kadınlara yüklenen misyonun; eğitim durumu, yaş gibi etmenlerden ayrı olarak en temel anlamda “ev” üzerinden konumlandırıldığı ve tanımlandığı söylenebilir. Bundan dolayı ev ve ev işleri kadının öznelliğini konumlandırmak için önemli unsurlardan biri olarak görülebilmektedir. Ev işleri ve evle ilgili olarak kurulan ilişki, her kadın için önem arz etse de kadının eğitim

durumuna, bulunduğu nesle, sınıfsal konumuna göre değişiklik göstermektedir (Bora, 2018).

Bu çalışmanın amacı; Samsun'da ikamet eden ev kadınlarının yaşadıkları aile içi problemleri ve bu problemlerin ev kadınlarındaki fiziksel ya da psikolojik yansımalarının neler olabileceğini ya da olduğunu nitel bir araştırma deseni ile değerlendirmektir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma; nitel araştırma yöntemi olan durum çalışması ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma desenlerinde araştırmacı olay hakkında derin bir bilgiye ulaşma gayretindedir (Morgan, 1996). Durum çalışması modeli araştırmalar; bir olayı meydana getiren ayrıntıları tanımlamak, görmek ve bir olayı değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2008). Bu çalışmada durum çalışmasının kullanılmasının nedeni, ev kadınlarının yaşadıkları aile içi problemleri sistematik bir şekilde değerlendirmek ve konuyu derinlemesine incelemektir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu; Samsun'da ikamet eden, herhangi bir işte çalışmayan ve ev kadını olan 27 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcılar kartopu tekniği ile seçilmiştir. Kartopu tekniğinde; herhangi bir şekilde ulaşılan ilk katılımcının referansı ile bir başka katılımcıya, daha sonra yine aynı yöntemle diğer katılımcılara ulaşılmaktadır (Baltacı, 2019). Demografik bilgilere ilişkin bilgiler Tablo-1'de gösterilmiştir. Katılımcılar metin içerisinde; görüşmeci (G), görüşme sırası diye kodlanmıştır. (Örneğin; G1=1. Görüşmeci, G15= 15. Görüşmeci gibi.)

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

		N	Yüzde (%)
Yaş	25-30	11	40,74%
	31-36	5	18,51%
	37-42	3	11,11%
	43-48	8	29,63%
Eğitim Düzeyi	İlkokul	3	11,11%
	Ortaokul	4	14,81%
	Lise	14	51,85%
	Üniversite	6	22,22%

Çocuk Sayısı	1 Çocuk	2	7,41%
	2 Çocuk	14	51,85%
	3 Çocuk	9	33,33%
	4 ve üzeri	2	7,41%
		27	100,00%

Görüşme yapılan ev kadınlarının yaşları 25-48 aralığında değişiklik göstermektedir. İlkokul düzeyinde 3 ev kadını, ilkokul düzeyinde 4 ev kadını, lise düzeyinde 14 ev kadını ve üniversite düzeyinde 6 ev kadını araştırmaya katılmıştır. Katılımcıların çoğunun 2 (N=14, %51,85) veya 3 çocuğu (N=9, %33,33) vardır. 2 katılımcı 1 çocuğa, 2 katılımcı da 4 ve üzeri çocuğa sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada katılımcılara Kişisel Bilgi Formu ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu yöneltilmiştir. Kişisel Bilgi Formu; katılımcıların yaşı, cinsiyeti, çocuk sayısı gibi demografik bilgileri hakkında sorular içermektedir. Yarı Yapılandırılmış Görüşme formu ise katılımcıların aile içinde karşılaştıkları problemler ve bu problemlerin psikolojik ve fiziksel etkileri hakkında derinlemesine bilgi almayı içeren sorulardan oluşmaktadır. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu'nda kadınlara 4 adet soru yöneltilmiştir. Bu sorular, daha çok kadınların ev hayatında yaşadıkları aile içi problemlerin fiziksel ve psikolojik yansımalarını ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Sorular hazırlanırken aile içinde yaşanan hangi olay ve durumların kadınlarda fiziksel ve psikolojik etki yarattığına odaklanılmıştır.

Görüşme Süreci

Görüşmeler yüz yüze ve telefon aracılığıyla gerçekleşmiş olup ortalama 30 dakika sürmüştür. Görüşme öncesinde katılımcılar, araştırmanın amacı hakkında bilgilendirilmiştir. Görüşme esnasında gönüllülük ilkesi temel alınmıştır. Görüşmecilere yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar, ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Görüşmenin kayıt edilmesi için her bir katılımcıdan izin alınmıştır. Görüşmeler sonunda elde edilen ses kayıtları deşifre edilerek 54 sayfalık veri elde edilmiştir. Bu veriler araştırmacıların kişisel bilgisayarlarında muhafaza edilmiştir.

Verilerin Analizi

Görüşme sürecinde elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde veriler, oluşturulmuş temalara, kodlara ya da sorulara göre özetlenmekte ve yorumlanmaktadır. Betimsel analiz yönteminde, verilerin okuyucuya daha açıklayıcı bir şekilde sunulması amacıyla doğrudan alıntılar

yapılabilir. Bu analiz yönteminin bir diğer amacı ise verilerin düzenli ve kategorize edilerek okuyucuya sunulmasıdır. Belirlenen temalar ve kodlar, verilerin sistematik ve açık bir şekilde sunulmasını sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırma sürecinde katılımcılardan izin alınarak elde edilen ses kayıtlarının deşifre edilmesi ile 35 sayfalık veri elde edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği açısından elde edilen ses kayıtları iki araştırmacı tarafından dinlenmiştir. Deşifre edilen ses kayıtları, verilerin çözümlenmesinde sistematik bir şekilde değerlendirilmeye alınmıştır. Araştırmacılar görüşülen ortamdaki her şeyi veri olarak kaydetmiş ve katılımcıların ses tonu ya da vücut dili verilerin çözümlenmesinde dikkate alınmıştır. İlk aşama olarak; gözlem ve görüşmeleri dikkate alarak genel bir çerçeve oluşturulmuştur. Daha sonraki aşamada; elde edilen veriler oluşturulan çerçeveye göre düzenlenmiştir. En son aşamada ise bulgular ilişkilendirilmiş ve yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Geçerlik, Güvenirlik ve Etik

Nitel araştırmaların değerlendirilmesinde en önemli ölçütler; elde edilen verilerin, verilerin analizinin ve bunlarının sonuçlarının inanılır ve güvenilir olmasıdır. İnanılır ve güvenilir olması aynı zamanda araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik değeriyle paralellik göstermektedir (McMillan, 2000). Bu araştırma; araştırmanın inanılır ve güvenilir olması için elde edilen verilerin analizi iki araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Araştırmanın inanılır ve güvenilir olması için karşılanan bir diğer ölçüt, çalışılan ve görüşülen ortamdaki her şeyin veri olarak kaydedilmesidir. Araştırmacı verileri deşifre ettikten sonra katılımcılara teyit ettirerek yanlışsız ve eksiksiz olduğunu doğrulamıştır. Araştırmacı verilerin analizinde objektif davranarak tutarlılık ilkesine göre hareket etmiştir. Verilerin yorumlanmasında; görüşülen ortamdaki araştırmacının gözlemi ve elde edilen veriler ortak kullanılmıştır. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmak amacıyla bulgular kısmında, katılımcıların söyledikleri değiştirilmeden verilmiştir.

BULGULAR

Bulgular görüşmelerden elde edilen yanıtların deşifre edildikten sonra yapılan içerik analizlerinin sonuçlarından oluşmaktadır. Araştırma bulgularından elde edilen veriler, içerik analizi sonuçlarına göre 3 ana temaya ayrılmıştır. Bunlar ev hayatında stres yaratan durumlar, ev hayatındaki olumsuz durumların ev kadınları üzerindeki etkileri ve ev kadınlarının kendilerini yetersiz hissetme durumlarıdır.

Tablo 2. Ev Kadınlarının Aile İçinde Karşılaştıkları Sorunlar

Alt Temalar	Kodlar
Ev Hayatında Stres Yaratan Durumlar	Aile bireyleri arasındaki problemler Maddiyat Sağlık problemleri Ev işleri ve düzeni Karşılıksız emek
Ev Hayatındaki Olumsuz Durumların Ev Kadınları Üzerindeki Etkileri	Olumsuz durumların bedene yansımaları Mutsuzluk Sinirlilik-Agresiflik Hali Yalnızlaşma isteği
Ev Kadınlarının Kendilerini Yetersiz Hissetme Durumları	Ev işlerine yetişememe Çocuklara karşı yetersiz hissetme Diğer aile üyeleri tarafından yok sayılma Maddi gücün olmaması

1. EV HAYATINDA STRES YARATAN DURUMLAR

Yapılan araştırmada ev kadınlarının ev hayatlarında, genel olarak tek bir stres sebebinin olmadığı görülmüştür. Ev hayatında birçok olumsuz durumun kadınlar da stres yarattığı görülmüştür. Ev ve aile hayatında ev kadınlarında stres yaratan durumları değerlendirme amacı ile katılımcılara “*Evdeki hangi durumlar sizin stres yaşamanıza neden olur?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen yanıtlar içerik analizi sonuçlarına göre 5 alt temaya ayrılmıştır. Bunlar aile bireyleri arasındaki anlaşmazlıklar, maddiyat, sağlık problemleri, ev işleri ve düzeni ve karşılıksız emektir.

Aile Bireyleri Arasındaki Problemler

Aile bireyleri arasındaki problemler ev kadınlarına olumsuz olarak yansımaktadır. Çocukların tartışması, eş ile anlaşmazlıklar ve diğer aile üyeleri ile olan olumsuzluklar ev kadınlarında stres yaratmaktadır. Yapılan araştırmada elde edilen verilere göre ev hayatında stres yaratan durumlar zaman zaman aile üyeleri arasındaki anlaşmazlıklar, tartışmalar ve daha büyük kavgalar olabilmektedir. Örneğin; G21 bu durumu şöyle ifade etmiştir:

“Eşimle ya da çocuklarla fikir ayrılığına düşmek gibi olaylar stres yaratır bende (G21).”

Bir katılımcı (G22) eş ile fikir ayrılığına düşmek ile beraber kendisine yalan söylenilmesinin onda stres yarattığını belirtmiştir:

“Yalan söylenilmesi, eş ile ortak karara varılamaması durumlarında stres olabiliyorum yani aynı evdeyse doğru olana beraber karar vermeliyiz değil mi? Ama yok illa bir zıtlık olacak (G22).”

Başka bir katılımcı da (G27) evde stres yaratan durum olarak diğer aile üyeleri tarafından anlaşılamamayı öne sürmüştür:

“Kendimi bazen nasıl desem ifade edemiyorum anlatamıyorum o zaman çok bunalıyorum yani anlaşılammamak... O zaman da işte kötü oluyorum strese giriyorum (G27).”

Yapılan araştırmada kadınların eşleri ile olan anlaşmazlıkların kendilerinde stres yarattığı ve eş faktörünün kadının kişisel hayatında önemli bir role sahip olduğu görülmüştür. 27 katılımcıdan 8'i doğrudan eş ile ilgili durumları stres sebebi olarak belirtirken diğer çoğunluk dolaylı olarak eş faktörüne değinmiştir. Örneğin; G12 ve G14 evdeki sorumluluklarının fazla olmasının kendilerinde stres yarattığını belirtmiştir:

“Eşimin yoğunluğu, her şeyi benim yapmak zorunda kalmam, büyük çocuğumun aşırı duygusal ve depresif olmaya yatkın olması...(G12)”

“Sürekli bir şeylere yetiştirme çabası... her işe sen koşunca yetiştirmiyorsun tabii. Bu da stres yaratıyor bende (G14).”

G3 eşinin bazen bir sözünün onun tüm gününü etkilediğini şu cümle ile açıklamıştır:

“Mesela eşim sabah işe giderken olumsuz bir şey söyleyince gün boyunca başım ağrıyor (G3).”

Başka bir katılımcı ise (G5) eşi ile tartışınca mutsuz ve stresli olduğunu belirtmiştir. İki katılımcı (G6 ve G9) eşleri onları üzdüğünde stres yaşadıklarını belirtmiştir.

Elde edilen verilere göre ev hayatında stres yaratan durumların sadece aynı hane de yaşayan aile üyeleri arasında olmadığı diğer aile üyelerinin de zaman zaman ev kadınları üzerinde stres yarattığı görülmüştür.

“Bazen kaynanama sinirleniyorum bazen çocuklara bazen kocama... (G1)”

“...ya da mesela dışardan etkenler olunca bu sefer eşinle sen o stresi yaşıyorsun...(G3)”

“...aile içi binada yaşayan insanlarla olan durumlar...(G4)”

“Eşim ile ilgili sorunların yanında bir de anne, kardeş kaynana sorunu var. Hepsi zaman zaman stres yaratabiliyor (G20).”

Maddiyat

Yapılan araştırmada bazı katılımcılar (G3, G10, G16, G18, G23, G24, G26) evdeki maddiyat ile ilgili durumların kendilerinde stres yarattığını belirtmiştir. G18, G23 ve G24 stres yaratan durumların sadece maddiyat ile ilgili olduğunu belirtmiş ve G18 bu durumu şöyle ifade etmiştir:

“*Kavga, borç... Maddiyat yüzünden stres olurum genelde (G18).*”

G3, G10, G16 ve G26 ise evde stres yaratan durumlara maddiyat ile beraber başka durumları da eklemiştir. G3 maddi yönden stres yaşadığını ve bu durumun ev kadını olmasından kaynaklandığını belirtmiştir. G10 ise çocuklarının tartışmasının ve para sıkıntısının kendisinde stres yarattığını belirtmiştir:

“*Mesela maddi yönden, ev hanımı olduğum için maddi durumlar stres yaşıyor...(G3)*”

“*Çocuklar kavga edince stres oluyorum çocuk ama işte insan gürültü ses istemiyor onlar huysuzlanınca ben de stres oluyorum... Bir de para sıkıntısı var tabii...(G10)*”

G16, ev işlerinin, zaman zaman çocuklarının derslere ilgisizliğinin, kimsenin onu anlamıyor olmasının ve maddi sıkıntıların kendisinde stres yarattığını belirtmiştir:

“*Her gün evde aynı işi yapmak, maddi sıkıntılar, çocukların ders yapmamaları ve kimsenin beni anlamıyor olması stres yaşamama sebep oluyor (G16).*”

G26 ise maddiyat ile beraber eşinin olumsuz davranışlarının ve çocuğunun sağlık problemlerinin kendisinde stres yarattığını belirtmiştir:

“*Maddiyat, eşimin yüksek sesle bağırması, çocuğun hastalığı, huzursuzluğu stres nedeni hepsi (G26).*”

Sağlık Problemleri

Bazı ev kadınları, aile üyelerinden herhangi biri sağlığı ile ilgili olumsuz bir durum yaşadığında strese daha meyilli olduklarını belirtmiştir. Sağlık problemi yaşayan aile üyesi, çocukların ya da eşin olabileceği gibi kendileri de olabilmek-

tedir. Yapılan araştırmada 6 katılımcı (G2, G8, G9, G13, G17, G26) evde stres ve gerginlik yaratan durum olarak sağlık problemlerini belirtmiştir.

Bir katılımcı (G2) evde genel olarak gergin bir ortam olmadığını ve evde biri hastalanınca stres yaşadığını belirtmiştir:

“Stres yaşamama sebep olan olaylar hastalık daha çok. Evde biri hasta olursa daha stresli oluyorum. Sağlık konusunda daha çok yani... (G2)”

İki katılımcı (G8, G17) hastalık durumlarının onlarda stres yarattığını, iki katılımcı (G9, G26) çocuklarının hastalığının ve eşi ile anlaşmazlıklarının onlarda da stres yarattığını, bir katılımcı da (G13) kendisinin uykusuz olduğu dönemlerde stres seviyesinin yüksek olduğunu belirtmiştir:

“Genelde sağlık problemleri oluyor, çocuklar hastalanınca falan... (G17)”

“Çocuklar hastalanınca bir de eşimle herhangi bir anlaşmazlık durumunda strese giriyorum (G9).”

“Uykusuzluk, yorgunluk... uykusuz kalınca çok stres oluyorum ben sanki böyle sinir topu gibiyim normalden daha stresli ve gerginim (G13).”

Ev İşleri ve Düzeni

Toplumda genel olarak ev kadınları, evin tüm işleyişinden sorumlu bir konuma sahiptir. Çalışmadığından ve tüm günü evde geçirebileceğinden dolayı evin tüm düzenine hâkim olmaları beklenmektedir. Bu sorumlulukların ev kadınlarında stres yaratabildiği yapılan araştırmada görülmüştür. Bir katılımcı (G6) genel olarak ev hayatının onu yordüğünü, bir katılımcı (G16) her gün evde aynı işi yapmanın onda stres yarattığını *“...evde her gün aynı işleri yapmak yani bir gün süpürüyorsun ertesi gün yine kirleniyor (G16).”* İki katılımcı da (G15, G19) her gün yemek yapmanın onlarda stres yarattığını belirtmiştir.

“Her gün ne yemek yapacağım sorusu... bıktım... (G15).”

“Akşam yemeği tercihleri, artık ne yapsam diye düşünmekten sıkıldım yapmakta bir şey yok da her gün her gün farklı bir şey bulmak... (G19).”

Karşılıksız Emek

Genel olarak ev kadınları evin düzenini herhangi bir maddi karşılık beklemeden sağlamaktadır. Bu karşılıksız emeğin öznesi olarak kadının görülmemesi veya

yok sayılması kadınlarda stres yaratabilmektedir. Üç katılımcı (G7, G11, G25) ev hayatında yok sayıldıklarını ve bu durumun onlarda stres yarattığını belirtmiştir:

“İstediğimin olmaması, kendimi yok görülmüş gibi hissetmek bende stres yaratıyor (G7).”

Bir katılımcı (G11) stres yaşadığı duruma örnek olarak yalnızca “yok sayılmak” cevabını vermiştir. G25 ise eşi tarafından ilgisiz kaldığını, onu yok saydığını bu durumun da onda stres yaşattığını belirtmiştir.

2. EV HAYATINDAKİ OLUMSUZ DURUMLARIN EV KADINLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Ev hayatında stres yaratan durumların, ev kadınları üzerindeki psikolojik ya da fiziksel etkilerini değerlendirebilmek amacıyla katılımcılara “Evde yaşadığınız olumsuz durumlar kişisel hayatınızı nasıl etkiliyor?” sorusu yöneltilmiştir. 3 katılımcı (G13, G17, G19) evde yaşadıkları olumsuz durumlardan kişisel hayatlarının etkilenmediğini belirtmiştir. G13 evde çok stresli bir ortam olmadığını, ufak tefek olunca da çok fazla kafasına takmadığını belirtmiştir. G17 de aynı şekilde evde stresli bir ortam olmadığını bu nedenle kişisel hayatının etkileneceği bir durumun söz konusu olmadığını belirtmiştir. G19 ise evde herhangi bir sorun olduğunda çok fazla belli etmediğini bu nedenle kişisel hayatının etkilenmediğini belirtmiştir:

“Evde çok büyük sorunlar olmaz da ufak tefek olduğunda da kendimi düşürmeye çalışırım yani aksine komşuma gider bir kahvemi içerim öyle mutsuzluk falan yok benlik değil (G19).”

Yapılan araştırmaya göre; evdeki olumsuz durumlar, ev kadınlarının kişisel hayatlarında olumsuz deneyimlere yol açmaktadır. 27 katılımcıdan 24’ü, olumsuz durumlardan psikolojik ya da fiziksel olarak etkilenmektedir.

Olumsuz Durumların Bedene Yansıması (Psikosomatik Problemler)

Yapılan araştırmada ev hayatındaki olumsuz durumlardan ev kadınlarının yalnızca psikolojik olarak etkilenmediği, fiziksel olarak da etkilendiği görülmüştür. Bu fiziksel sorunlar, baş ağrısı, mide bulantısı, ev işlerinin sadece kadında olmasından dolayı gün sonundaki fiziksel yorgunluk, normale göre aşırı yemek gibi birtakım durumlardır. Neredeyse tüm katılımcılar (G9, G13, G17, G19, G20 hariç) evdeki çeşitli sebeplerden dolayı fiziksel sorunlar yaşadığını belirtmiştir. Bazı katılımcılar (G1, G2, G5, G6, G7, G8, G10, G11, G15, G16, G18, G21, G23, G26, G27)

evdeki küçük tartışmaların ya da can sıkıcı olayların baş ağrısı veya mide bulantısı yaptığını belirtmiştir. Bu tartışmaların çoğunlukla eş ile olduğu görülmüştür.

“Evdeki ufak tatsızlıklar bile benim başımı ağrıtıyor (G10).”

“Ufak bir tartışıyoruz mesela kocamla, ev ortamı sessiz ve gergin oluyor ben de o zaman başım ağrıyor gibi hissediyorum midem bulanıyor (G15).”

“Eşimle tartışınca çok yorgun halsiz hissediyorum başım ağrıyor gibi hemen vücuduma yansır benim (G5).”

Bir katılımcı (G3) çocuklarının sınav stresinin bile onda fiziksel olarak bir sorun yarattığını ve olumsuz bir durum olduğunda normale göre daha fazla yemek yediğini belirtmiştir:

“Yememi çok etkiliyor, çok aşırı yemeye başlıyorum... Çocukların sınavları bile benim mideme vurabiliyor, en ufak bir şey hemen mideme bağırsağıma vuruyor... (G3)”

Bazı katılımcılar (G4, G14, G22, G24, G25) gün boyunca ev işleriyle uğraştığı ve kimse yardımcı olmadığı için gün sonunda yorulduklarını belirtmiştir:

“Sürekli ev işi yapmak, yemek yapmak... gün sonunda çok yoruluyorum yardımcı olan da yok tabii ki (G4).”

“Temizlik, düzen, yemek sürekliliği... Ev işleri hep sana bakınca iş bitmiyor ki... Anca topla topla bu süreklilik yorucu (G14).”

Bir katılımcı (G12) ev hayatına dair aşırı sorumlu hissettiğini bu stresin de bedenine yansıdığını belirtmiştir:

“Aşırı sorumluluk yükliymişüm gibi geliyor, bu bana stres yapıyor bu da bedene yansıyor (G12).”

Mutsuzluk

Araştırmada elde edilen verilere göre katılımcıların çoğu (18 katılımcı) evde yaşanan olumsuz durumların kendilerinde mutsuzluk yarattığını, psikolojik olarak iyi hissetmediklerini ve üzüldüklerini belirtmişlerdir. Evdeki olumsuz durumların ev kadınlarında yarattığı mutsuzluk, onların kişisel yaşantısını etkilemekle beraber diğer insanlarla olan ilişkilerini de etkilemektedir.

“Psikolojik olarak çöküyorum ne kendime hayırım oluyor ne başkasına. Kendimle ya da etrafımla ilgilenemiyorum. İlgilenesim gelmiyor içimden daha doğrusu, mutsuz oluyorum yani (G6).”

“Mutsuz oluyorum. Kimseyle iletişime geçesim gelmiyor bu herhangi biri olabilir yakınımındaki falan mutsuzsam konuşasım gelmiyor kimseyle (G15).”

Bazı katılımcılar (12) yaşadıkları mutsuzluğun dalgınlığa, motivasyon kaybına, bıkkınlığa, ağlama krizlerine gibi durumlara yol açtığını, mutsuzluğun kendilerinde başka olumsuz durumlara da neden olduğunu belirtmiştir:

“Motivasyon düşüklüğü, bitkinlik, can sıkıntısı vesaire yaşıyorum kendimde bunu fark ediyorum (G21).”

“E haliyle olumsuz etkiliyor, bıktırıyor insan mutsuzlaşıyor (G25).”

Bazı katılımcılar ise (G8, G16, G20) yaşadıkları mutsuzluğun, bir şey yapmak istememelerine sebep olduğunu ve o günün tamamının bu durumdan etkilendiğini belirtmiştir. Mutsuzluğun isteksizliğe dönüştüğünü belirten bu katılımcılar, o gün hiçbir şey yapmak istemediklerini ve günün tamamını mutsuz geçirdiklerini ifade etmiştir.

Sinirlilik-Agresiflik Hali

Bazı katılımcılar ev hayatında yaşanan olumsuz durumların, sinirlilik ve agresiflik haline yol açtığını belirtmiştir. İki katılımcı (G2 ve G5) evde herhangi bir olumsuz durum yaşandığında normal durumlara göre daha sinirli ve agresif olduklarını belirtmiştir.

“...evde bir sıkıntı olunca daha agresif oluyorum ben sinirleniyorum tutamıyorum kendimi maalesef (G2).”

“Evde olumsuz bir durum yaşarsam eğer haliyle daha stresli daha gergin oluyorum sinirleniyorum çok eşime çocuklarıma (G5).”

Bir katılımcı (G26) ev hayatında yaşanan olumsuz durumların onu önce sinirlendirdiğini daha sonra geçtiğini belirtmiştir.

“Önce sinirleniyorum işte her ne olduysa mesela aniden geliyor o sinir bana ama sonra geçiyor hemen, zaten ne kadar uzun sürebilir ki (G26).”

Yalnızlaşma İsteği

Yapılan araştırmada bazı katılımcılar; evde yaşanan olumsuz bir durum sonrası yalnız kalmak istediklerini, kendi içlerine çekildiklerini ve kimseyle iletişime geçmek istemediklerini belirtmiştir. Bir katılımcı (G1) o anlarda evden çıkıp gitmek istediğini, bir katılımcı (G7) çevresindeki herkesten uzaklaştığını, bir katılımcı (G12) kendi içine çekildiğini belirtmiştir:

“Bitkin hissetmem ama işte başıma vuruyor o an evden de gidesim geliyor kimseyi göresim gelmiyor. Çocukları da göresim gelmiyor kocamı bile göresim gelmiyor... O an gözüüm hiçbir şey görmüyor... (G1).”

“Kendi içime çekiliyorum, mutsuz, paylaşımsız oluyorum. Bazen temel bakım rutinlerini aksatacak kadar... Düş almak, dış fırçalamak gibi... (G12).”

3. EV KADINLARININ KENDİLERİNİ YETERSİZ HİSSETME DURUMLARI

Ev kadınlarının kendilerini yetersiz hissedip hissetmediğini değerlendirmek amacıyla katılımcılara *“Kendinizi yetersiz hissettiğiniz durumlar nelerdir ya da kendinizi yetersiz hisseder misiniz?”* sorusu yöneltilmiştir. 27 katılımcıdan 5’i (G1, G6, G17, G19, G20) sorumluluklarını yerine getirdiğini bu nedenle de kendini yetersiz hissetmediğini belirtmiştir:

“Hiç hissetmiyorum valla. Hiç öyle huylarım yoktur benim. Yani yapı olarak şeyimdir; mesela bazı anneler vardır ya da babalar çok düşkünlerdir her konuda ben öyle değilim. Benim görevim ney yemek yapmak sofrayı hazırlamak. Ben o sofrayı hazırlarım. Beğenen yer beğenmeyen sabaha kadar aç kalır valla hiç üzülmem. Öyle şeylerim yoktur yani (G1).”

“Yetersiz hissetmiyorum hiçbir zaman, ben görevlerimi yerine getiriyorum diye düşünüyorum (G17).”

22 katılımcı ise farklı nedenler belirterek kendilerini zaman zaman yetersiz hissettiklerini belirtmiştir. Ev kadınlarının kendilerini yetersiz hissettikleri durumlar, 5 alt temaya ayrılmıştır.

Ev İşlerine Yetişememe

Bazı katılımcılar (G2, G5, G7, G9, G26) ev işlerinin fazla vakit aldığını, yetişemediklerini ve bu nedenle kendilerini yetersiz hissettiklerini belirtmiştir. Ayrıca G24 evde tadilat gerektiren işlerde kendini yetersiz hissettiğini belirtmiştir:

“Mesela diyelim hasta oldum çok yattım diyelim evde çocuklarıma yemek yapamadım. En çok kendimi yetersiz hissettiğim zamanlar, yemek yapamadığım için eksik hissediyorsun. Evde alışmışım her işi kendim yapmama o yüzden. Böyle zamanlarda eksik hissediyorum kendimi sadece (G2).”

“Yorgun olunca... özellikle temizlik yapmak yemek yapmak istemiyorum bu sefer de kimse yapmayınca kalıyor öyle (G5).”

“Evdeki tadilat işlerinde kendimi yetersiz hissediyorum (G24).”

Çocuklara Karşı Yetersiz Hissetme

Yapılan araştırmada bazı katılımcılar (G3, G4, G10, G11, G12, G13) çocuklarıyla yeterli vakit geçiremediğini düşündüklerinden ya da onlara karşı kendilerini fazla sorumlu hissettiklerinden dolayı zaman zaman yetersiz hissettiklerini belirtmiştir:

“Bir de temizlik yaptığım zaman çocuklarla -küçük bir de oğlum 3.5 yaşında- evde yardımcım da olmadığı için ona karşı kendimi bazen yetersiz hissediyorum. Onu alıp gezdirmek istiyorum ama evde iş oluyor yapacak kimse de olmuyor, bu sefer onunla ilgilenemiyorum (G3).”

Diğer Aile Üyeleri Tarafından Yok Sayılma

Bazı katılımcılar (G15, G16, G21, G22, G25, G27) eşleri ya da çocukları tarafından sözleri dinlenmediğinde, ilgi gösterilmediğinde ya da yok sayıldığında kendilerini yetersiz hissettiklerini belirtmiştir:

“Evdeki herhangi bir şeyde bir olayda benim fikrimin sorulmaması, ben de o evde yaşıyorum halbuki... (G15).”

“Bir şey söylediğimde ailedeki kişilerin beni dinlemiyor olması kendimi kötü ve yetersiz hissettiriyor (G16).”

“Yapılan emeklerin görülmemesi ve takdir edilmemesi insanı eksik hissettiriyor sanki ben o evde hizmetçi gibi (G21).”

Maddi Gücün Olmaması

Maddi geliri olan herhangi bir işte çalışmayan, gününü çoğunlukla evde geçiren katılımcılardan bazıları (G8, G14, G18, G23) maddi konularda kendilerini ye-

tersiz hissettiklerini belirtmiştir. Maddi yetersizlik bazen çocuklarına karşı bazen de kendilerine karşı olmaktadır.

“Ekonomik konularda genelde, gelirim olmadığı için bazen istediğim bir şeyi almıyorum vazgeçiyorum o zaman yetersiz hissederim kendimi (G8).”

“Maddi açıdan genelde, bir şey alamayınca kendime ya da çocuklarıma... Keşke çalışsam dediğim zamanlar oluyor yani (G23).”

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Ev kadınlarının aile içinde karşılaştıkları problemlerin incelendiği bu çalışmada, yaşanan sorunlarda aile üyeleri arasındaki anlaşmazlıklar neden olabilir. Aile üyeleri arasındaki problemler çekirdek aile üyeleri arasında olabileceği gibi geniş aile üyeleri arasında da olabilmektedir. Bu çalışmada katılımcıların belirttikleri ifadeler, aile üyeleri arasında problemler bağlamında ele alınan eş faktörüne dikkat çekmektedir. Bazen eş ile yaşanan küçük bir tartışmanın dahi ev kadınının tüm gününü etkilediği gözlemlenmiştir. Dolayısıyla da eş faktörünün, ev kadınının hayatında önemli bir konuma sahip olduğu düşünülmektedir. Demircioğlu'nun (2019) Türkiye'deki ev hanımlarının sorunlarını araştırdığı çalışmada; araştırmaya katılan kadınların yarısının ev hanımı olmaktan dolayı sıkıntı yaşadığını ifade etmiştir. Bu sorunlardan bazıları; ev hanımlarının emeğinin görünüksüzlüğü, sosyal hayata yeterince dahil olamamak, eş tarafından bulunduğu ortama dahil edilmemek ve eğitim alamadığı için toplum tarafından yaftalanmak olarak gösterilebilir. Ekonomik olarak daha refah içinde yaşayan ev hanımları ise ev hanımı olmaktan dolayı bir sıkıntı yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Genellikle tüm gününü evde geçiren ve ev işleriyle uğraşan kadın, eşi ya da çocukları ile bir tartışma yaşadığında stres altına girebilmektedir. Ev kadınlarında stres yaratan sebeplerin başında aile üyeleri arasındaki anlaşmazlıkların gelmesinin sebebi, ev kadınlarının zamanının çoğunu aile üyeleri ile geçirmesi olabilir. Aile ile geçirilen zaman içerisinde çıkan küçük ya da büyük tartışmaların, ev kadını için stres sebebi olmasının doğal olduğu düşünülmektedir. Ev kadınlarında stres yaratan başka bir neden maddiyata bağlı problemlerdir. Ev kadınları ekonomik kazancı olan herhangi bir işte çalışmadıklarından dolayı kendilerine ait gelirleri yoktur. Ekonomik gelirlerinin olmaması ev kadınlarında stres yaratabilmektedir. Eşlerine bağlı kalmaksızın kendilerine veya çocuklarına bir şey almak isteyip alamadıklarında ev kadınları olumsuz duygular yaşayabilmektedir. Evin geçimini sağlayan ev kadınlarının eşleridir. Yalnızca bir kişinin gelirinin ev geçimini sağlamaya yetmeyeceği ya da kadının eşinden para isterken çekinebileceği gibi durumlar, ev kadınının maddiyata bağlı stres yaşamasının sebebi olabilir.

Ev kadınlarında strese sebep olan başka bir durumun sağlık problemleri olması, her şeyden önce sağlığın önemli olduğu düşüncesi olabilir. Stres yaratan durumların sağlık problemleri olduğunu belirten kadınlarda, çoğunlukla çocuklarının sağlıklarından sadece kendilerinin sorumlu olduğu algısı gözlemlenmiştir. Bu algı ev kadınlarında sorumluluk duygusunun fazla gelişmiş olduğunu ve buna bağlı olarak aile üyelerinin sağlık sorunları ile en fazla kendilerinin ilgilenmeleri gerektiği algısına neden olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmada ev işlerinin, ev kadınları için aile içi bir problem olarak stres yaratan bir durum olduğu ortaya konmuştur. Tellioglu ve Özdemir (2018), kırsal kesimde yaşayan evli kadınların aile işlevlerinin evlilik uyumuna etkisini araştırmıştır. Yapılan bu araştırmada ailelerin evlilik uyumları ile sorun çözme düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca evlilik süresi, çocuk sayısı ve eğitim durumları ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Ev işlerinin stres sebebi olması ise, ev kadınlarına ev işlerinde kimsenin yardım etmeyişi ya da evin tüm düzeninden sorumlu olmaları olabilir. Evin tüm düzeninin bir kişide olması, evi dağıtan küçük çocukların olması ya da her gün aynı işleri tekrar etmenin stres sebebi olduğu gözlemlenmiştir. Ev işlerine kimsenin yardım etmeyişi ve bu işlerin sorumlusu olarak yalnızca ev kadınının görülmesi, ev kadınının çalışmadığından kaynaklanabilir. Ataerki toplumlarda kadınlara ve erkeklere yüklenen toplumsal cinsiyet rollerine göre; kadınlar ev içi düzenden sorumluyken erkekler de dışarıdaki işlerden sorumludur (Özçatal, 2011). Dolayısıyla kadınlık tanımının iç içe geçtiği mekân olarak ev ve kadınların birincil görevleriymiş gibi algılanan ev işleri, çoğu zaman ataerki toplum yapısından kaynaklanmaktadır (Aktaş, 2013). Bu nedenle araştırma bulgularına göre katılımcıların stres belirtisi gösterdiği bir başka durumun, emeklerinin görmezden gelinmesi ve yok sayılması olmasının tesadüf olmadığı düşünülmektedir. Karakaya (2018) yaptığı araştırmada kadınların ev işlerinde gösterdiği gayret ve bu gayretin kendisi tarafından nasıl algılandığını araştırmıştır. Araştırma sonucunda ev hanımı olan ve günlük hayatta herhangi bir işte çalışmayan kadınların çoğunluğunun yaptıkları ev işlerinin maddi bir kazanç getirmediği için görünür olmadığını ve yıpratıcı olduğunu belirtmiştir. Fakat öte yandan eşlerine ve çocuklarına karşılıksız bir şekilde hizmet etmelerinden dolayı bunu övünç kaynağı ve fazilet göstergesi olarak değerlendirdiklerini de belirtmiştir. Ev kadınının gösterdiği emek karşısında takdir edilmek istemesinin gayet doğal olduğu düşünülmektedir. Fakat bu her zaman mümkün olmamakla birlikte ev kadınlarında stres yaratabilmektedir. Görüşmeler yapılırken dikkat çeken bir durum, katılımcıların çoğunun ev işlerini kendi görevleriymiş gibi algılamalarıdır. Bu algının, toplumun çoğunun düşüncesi ile örtüştüğü düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre ev hayatında stres yaratan durumlar, katılımcıları kişisel olarak da etkilemektedir. Stres yaratan durumlar çoğunlukla kadınlarda mutsuzluğa ve fiziksel birtakım sorunlara yol açmaktadır. Ev hayatında yaşanan

olumsuz durumlar ev kadınlarının bazılarında sinirlilik ve agresiflik haline yol açarken bazılarında da yalnız kalmak istemelerine yol açmaktadır. Olumsuz durumların kadınları mutsuz etmesi ve fiziksel sorunların ortaya çıkması paralellik göstermektedir. Baş ağrısı, mide bulantısı gibi sorunlar kadınların üzücü bir olay sonrası psikolojik olarak iyi hissetmemesinden kaynaklanabilir. Ev kadınları gün içinde; ev işlerinden, çocuklar ile ilgilenmekten ya da diğer işlerden dolayı kendilerine zaman ayıramayabilmektedir. Başçılar ve Uslu Ak (2022), İstanbul'daki ev hanımlarının depresyon ve yaşam memnuniyetini araştırdığı çalışmasında ev işlerine ayrılan zamanın süresi arttıkça yaşam memnuniyetinde düşüş meydana geldiğini saptamıştır. Ayrıca eşi izin vermediği için çalışmayan ve iş bulamadığı için çalışmayan kadınların depresyon düzeyi diğer ev hanımlarına kıyasla anlamlı derecede daha yüksektir. İlgili çalışmanın bu araştırmanın bulgularını desteklediği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın başka bir bulgusunun, bazı ev kadınlarının olumsuz bir durum sonrası yalnız kalma isteği olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gün içinde sürekli bir tempo içinde olan kadınların mutsuz oldukları zaman, yalnız kalmak istemelerinin normal olduğu düşünülmektedir. Bazı katılımcılar, stresli anlarda çocuklarından bile uzaklaşmak istediklerini belirtmiştir. Ev kadınları istedikleri zaman yalnız kalamayabilir ya da istedikleri zaman kendilerine ait bir zaman yaratamayabilirler. Bu durum, bu araştırmanın başka bir bulgusunda da ortaya çıkan ev kadınlarının sorumluluk duygusunun fazla gelişmiş olduğuna bağlanabilir. Sorumluluk duygusunun, kadınların bir gününü ya da belli bir zaman dilimini yalnız geçirmek istemelerinden daha önce geldiği düşünülmektedir. Araştırmaya göre fiziksel sorunlar, yalnızca mutsuzluktan ya da stresten kaynaklanmamaktadır. Yorumu ev işleri ve her gün aynı işleri yapmak fiziksel yorgunluğa sebep olmaktadır. Ev işlerinde kimsenin yardım etmeyişi ev kadınının iş yükünü artırabilmektedir.

Ev hayatında stres yaratan durumlar ve stres yaratan durumların katılımcılardaki etkileri göz önünde bulundurulduğunda 22 katılımcı kendini farklı konularda yetersiz hissettiğini belirtmiştir. Bazı katılımcıların kendilerini maddi olarak yetersiz hissetmesi, gelir getiren herhangi bir işte çalışmamaları ve maddi güçlerinin eşlerine bağlı olması olabilir. Ev kadınlarının kendilerine ait bir kazancının olmaması, en ufak bir şey alırken bile eşlerinden para istemeleri, çocuklarına bir şey almak isteyip alamadıklarında maddi yetersizlik hissi ortaya çıkabilmektedir. Ev kadınlarının kendilerini maddi olarak yetersiz hissetmelerindeki başka bir neden ise, eve gelir getiren kişinin ekonomik olarak ev giderlerini karşılayamaması olabilir. Ev giderlerinin karşılanamaması ve ev kadınlarının herhangi bir ekonomik kazanç getiren işte çalışmaması kendilerini maddi olarak yetersiz hissetmelerine neden olabilir. Ev kadınlarının kendini yetersiz hissettikleri başka bir durumun ev işlerine yetişememek olması araştırmanın amacına uygun bir bulgudur. Ev işlerine yetişememek ve gerekli düzenin aksaması ev kadınlarının kendilerini yetersiz hissetmesine sebep olmaktadır. Araştırma bulgularına göre ev kadınlarında

bir evin sürekli temiz olması gerektiği, bir evde sürekli yemek bulunması gerektiği ya da dağınık olmaması gerektiği algıları vardır. Bu algıdan kaynaklanan stres ve yerine getirememe durumu ev kadınlarının kendilerini yetersiz hissetmesine sebep olmaktadır. Öyle ki hasta olup dinlendiğinde yemek yapamadığı için kendini yetersiz ve eksik hissettiğini belirten katılımcı vardır. Ev kadınlarının kendilerine hasta olup dinlenmeyi bile yakıştıramadıkları, önemli bulgular arasındadır. Eşi vefat eden bir katılımcının kendini tadilat konularında yetersiz hissetmesi dikkat çekicidir. Kadınların tadilat konularında erkeklerden geri planda kalması, evde tadilat gerektiren herhangi bir işi yalnızca erkeğin yapabileceği algısı bu sonucu doğrulabilmektedir.

Aile üyelerinden biri sağlık problemi yaşadığında stres yaşayan ev kadınları, kendileri sağlık problemi yaşadığında temizlik ve yemek yapamadıkları için kendilerini yetersiz ve eksik hissedebilmektedir. Kendilerini çocuklarına karşı yetersiz hissedenden katılımcılar, onlarla fazla vakit geçiremediklerini belirtmiştir. Bu durum çoğunlukla ev işlerinin fazlalığından kaynaklanmaktadır. Gün içinde ev işlerine fazla zaman ayıran ev kadınları, çocuklarına zaman ayıramadıkları için kendilerini yetersiz hissetmektedir. Diğer önemli bir bulgu ise, ev kadınlarının diğer aile üeleri tarafından yok sayıldığında yetersiz hissettiklerini belirtmeleridir. Ev kadınlarının herhangi bir konuda fikrinin alınmaması, anlaşılabilmesi ya da dinlenmemesi onlarda büyük bir üzüntü yaratabilir. Ev hayatının sürekliliği için çaba gösteren ev kadınlarının fikirlerinin önemli olmadığı düşüncesi, yetersiz hissetmelerine sebep olabilir. Halbuki ev kadınları, ev hayatı için en önemli işleve sahip bir konumdadır. Bu durumun diğer aile üeleri arasında fark edilmemesi ev kadının yetersiz hissetmesine neden olmaktadır.

Sonuç olarak, ev kadınlarının ev hayatında stres yaratan birden fazla durum vardır. Bu durumlar aile bireyleri arasındaki problemler, maddiyat, ev işleri, sağlık problemleri ve karşılıksız emek olarak kategorize edilmektedir. Bu sorunlar, ev kadınlarının kişisel hayatlarında ruhsal ve fiziksel birtakım sorunlara neden olurken onların yetersiz hissetmelerine de sebep olabilmektedir. Aile üeleri arasındaki problemler, ev kadınlarının kişisel hayatında stres yaratan başlıca sebepler arasındadır. Kadınlar için ev işleri ve düzeni ile ilgilenilmesi, çoğunlukla psikolojik olarak bir stres sebebi olmamakla birlikte fiziksel yorgunluk olarak bedene yansımaktadır. Ev kadınlarının bu durumdan şikayetçi olmamalarının sebebi, ev işlerini kendi görevleri olarak algılamaları olabilir. Ev kadınları için diğer aile üyelerinin ilgisi, sevgisi ve anlayışı ev işi yapmaktan daha önemlidir. Bu noktada ev kadınlarının ve ailedeki diğer kişilerin psikolojik sağlığı için mahalle düzeyinde belediye destekli ücretsiz programlar verilebilir. Evlilik kararı alan eş adayları için evlilik öncesi ücretsiz psikolojik destek sağlanabilir. Bir evdeki her işin; yalnızca ev kadınının sorumluluğunda olmadığı, yardımlaşmanın ve görev dağılımı yapmanın ev kadını için önemli olduğu öncelikle eşlere belirtilmelidir. Ebeveynleri arasındaki bu tutumu gözlemleyen çocukların, ev hayatına dair sorumluluk alacağı düşünül-

mektedir. Bir ev kadını için ev işlerinin ve düzeninin zorunluluk olmadığı, içinden gelerek yaptığı durumlarda yetersizlik hissetmeyeceği düşünülmektedir.

Yazar Katkı Oranları:

Çalışmanın Tasarlanması: KY %50, BSA %50

Veri Toplanması: KY %20, BSA %80

Veri Analizi: KY %50, BSA %50

Makalenin Yazımı: KY %50, BSA %50

Makalenin Gönderimi ve Revizyonu: KY %80, BSA %20

KAYNAKLAR

- Aktaş, G. (2013). Feminist söylemler bağlamında kadın kimliği: Erkek egemen bir toplumda kadın olmak. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 30 (1), 0-0. <https://dergipark.org.tr/pub/huefd/issue/41216/501952>Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. DOI: 10.31592/aeusbed.598299.
- Başçılar, M. & Uslu Ak, B. (2022). Evaluation of depression and life satisfaction of housewives in istanbul. *Revista Universidad Sociedad*, 14(2), 540-546.
- Bora, A. (2018). Kadınların Sınıfı. İletişim Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F. (2021). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (31. bs.). Ankara, Pegem Akademi.
- Cecen Eroğlu, A. R. & Dingiltepe, T. (2012). Parçalanmış ve tam aileye sahip ergenlerin yaşam doyumu düzeyleri ile yaşam kalite düzeylerinin karşılaştırılması. *İlköğretim Online*, 11(4), 1077-1086. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8587/106707>.
- Demircioğlu, S. (2019). *Günümüz Türkiye'sinde "Ev Hanımları" ve Sorunları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Deniz, İ. & Göller, L. (2017). Engelli çocuğa sahip ebeveynlerin aile işlevselliği ve evlilik doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 53-69.
- Erdoğan, T. (2016). Kentleşme süreci ve ailede toplumsal cinsiyet rolleri ile kalıpyargıların dönüşümü: denizli-sevindik mahallesi örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 143-166.
- Etiler, N. (2015). Çalışan kadınlar ile ev kadınlarının sağlık durumu üzerine bir analiz. *Türk Tabipleri Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 37-47.
- Görgün Baran, A., Özcan Demir, N. & Ulusoy, D. (2005). Parçalanmış aile ve gençlerde sapmış davranışlar: lise son sınıf gençliği örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 22(2), 61-66.
- Herdem, F. S. & Bozgeyikli, H. (2013). İlköğretime devam eden parçalanmış ve tam aile çocuklarının rehberlik ihtiyaçlarının karşılaştırılması olarak incelenmesi. *OPUS-Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 3(4), s.7-35.
- Karakaya, H. (2018). Görünmez emek ve ev kadınları. *Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 2(1), 73-94.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 1(1). 68-86.
- Kasatura, İ. (2019). *Aile ve grup psikoterapilerinde teori ve uygulamalar*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- McMillan, J. H. (2000). *Educational research: Fundamentals for the consumer*. New York: Longman.
- Morgan, D. L. (1996). *Focus groups as qualitative research*. New York: Sage publications.
- Özçatal, E. Ö. (2011). Ataerkillik, toplumsal cinsiyet ve kadının çalışma yaşamına katılımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 21-39. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/ckuiibfd/issue/32888/365347>.

- Öztürk E. *Disfonksiyonel aile modellerinden fonksiyonel aile modeline: doğal ve rehber ebeveynlik stili*. Türkiye Klinikleri.
- Sağlık, B. & Çelik, H. Y. (2018). Küreselleşen çalışma hayatında kadının rolü. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(2), 95-120. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/fuuiibfdergi/issue/41388/500257>.
- Şimşek, D. (2020, Ocak). Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitime erişimi: engeller ve öneriler. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 17(65), 10-32.
- Tellioğlu, P. & Özdemir, H. (2018). Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların aile işlevlerinin evlilik uyumuna etkisi. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 127-140. <https://doi.org/10.33905/bseusbed400204>.
- Turgut, F. (2017). Tarihsel süreçte aile kurumunun dönüşümü ve geleceğine yönelik çıkarımları. *Medeniyet ve Toplum*, 1(1), 93-117. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Erişilen Tarih 2021. Kadınların İstihdam Oranı. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Labour-Force-Statistics-Quarter-I:-January-March-2021-37545>
- Vatandaş, C. (2011). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 0(35), 29-56. <https://dergipark.org.tr/pub/ijsoskon/issue/9517/118909>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

A QUALITATIVE RESEARCH ON DOMESTIC PROBLEMS EXPERIENCED BY HOUSEWIVES

EXTENDED ABSTRACT

The family, being the smallest structure of society, has maintained its existence from primitive societies to modern societies and has changed during this process. Rapid changes in society, such as rapid urbanization and industrialization, accelerated the pace of this change. Although society's perspective on the concept of family has shifted throughout time, the function of the family has remained the same from past to present. Family is the most significant institution where individuals receive their first education and learn to socialize for the first time. People take on some roles in this family institution. While men have the financial responsibilities of the house, women are dealing with housework and the care of their children. Although women's participation in business life is increasing steadily in other European countries, this rate is relatively lower in Turkey. According to data from January 2021, the participation rate of women in the labor force is 31.5% (Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2021), and 68.5% of them cannot participate in the labor force due to various reasons. According to TÜİK, the biggest reason for women's inability to participate in the labor force is housework, and the employment rate of married women is lower than that of single women. social reproduction is the term for housewives taking responsibility for all kinds of work in a house and ensuring the functioning of the house. This unpaid labor of social reproduction where women put vast efforts to provide and maintain order in the household can be explained by gender roles, as housework is described as women's duties as the legacy of a patriarchal culture.

Reflections of gender roles can often be seen in family members. Gender is all kinds of behaviors and attitudes that society, culture, and environment impose

on an individual from the moment they are born, independent of biological sex. The roles attributed to women and men in the context of gender can be seen especially in the traditional family structure. In a family, women are responsible for housework, care of children, cleaning, and cooking; The fact that the man works and earns money is among the factors that determine the traditional family institution. In the economic, social, and cultural change society has gone through over time, the perspective on the concept of gender has changed, leading these roles not to remain the same in the family institution. The role of housewives is the part that has the least share in this change, which indicates that from past to present, the person responsible for housework and housekeeping is generally a housewife. Carrying out housework and housekeeping without expecting any financial reward and doing this for all family members has led to the need to examine and evaluate housewives from a social perspective. For this reason, there are different studies on housewives in both Turkish and foreign literature. The subjectivity of this study is the evaluation of the answers given by conducting in-depth interviews with housewives in Samsun city in Turkey.

This study investigates the situations where housewives have difficulty in fulfilling their responsibilities, the domestic problems they face, and how these issues affect them psychologically. The study aims to evaluate the domestic problems experienced by housewives and the physical or psychological effects these problems lead to. The case study design, which is a type of qualitative research, was used as the study method. The sample of the study consists of 27 housewives between the ages of 25-48 who reside in Samsun and do not work in any job with financial benefits. The Snowball technique was used as the sampling method. Data were collected through a personal information form and a semi-structured questionnaire. The descriptive analysis method was used in the analysis of the data. Most of the 27 women participating in the study stated that they experienced stress due to problems in their families. The most important problem between family members is the negative situations experienced between spouses. Other stress factors include finances, health problems, household chores, and unrequited efforts. Twenty-two of the 27 participants stated that they were physically affected by the stressed caused by these factors. These physical disturbances are mostly headache, nausea, and fatigue. It has been observed that housewives are generally unhappy after situations in which they experience stress. Another important finding is that only 5 out of 27 participants did not feel inadequate. 22 participants stated that they felt inadequate for different reasons. Housewives, who play a key role in the order and maintenance of family life, are psychologically worn out by the problems between family members and their unrequited efforts in family life, rather than the housework itself. Stressful situations sometimes cause housewives to feel inadequate. Participants who think that they fulfill their responsibilities do not feel inadequate.

Keywords: *House Wife, Family Problems, Family.*

